

ÁTKÖLTÉSEK NÉMET KÖLTŐKBŐL

Irta: FALUDY GYÖRGY (Budapest)

HEINRICH HEINE: AZ EMIGRÁNS HALÁLA

*Bár tudtam: a győzelmet meg nem érem,
s utolsó cseppig el fog folyni vérem,
s a matracsírban ősz lesz a hajam:
szabadságharcok elhagyott állását
huszonhat évig védtem egymagam.*

*Ott álltam éjjel-nappal őrt az ágyuk
mellett a vártán rőt zászlók alatt,
barátaim jót szundítottak sátruk
mélyén s mindig felkeltett hortyogásuk,
ha bóbiskolni kezdtem néhanap.*

*Igy töltöttem el száz unalmas éjet
és gyakran elfogott a félelem
(mert én is féltem: csak hülyék nem félnek)
s hogy elkergessem, egy-egy gúnyos ének
melódiaját kezdtem hirtelen.*

*Gyakran jött rám a német tölgyek vágya,
de álltam készen és lövésre várva,
s ha egy gyanus gazember jött közel:
jól céloztam s bitang, zsíros hasába
egy tűzforró golyóbist küldtem el.*

*Történt az is, hogy oly bitang akadt,
ki lőtt oly jól, mint én — és mit tagadjam —
nem egyszer volt a hosszú harc alatt,
hogy a golyókból egyet én is kaptam:
sebeim égnek, vérem elszalad.*

*s tudom, hogy a frankfurti csalogányok
dalát nem hallom meg már sohasem.
De itt kitartok még az őrhelyen.*

*És hogyha egy nap egy golyó megölt:
akad majd száz, ki helyemet betöltse,
mert dicsstelenül nem hullok a földre,
veretlen voltam s kardom nincs eltörve,
csupán a szívem az, mely összetört.*

*S a németek nagy örömeire végre
én, Heinrich Heine, feljutok az égbe,
s ha igaz az, hogy néha rosszat tettem,
úgy majd az isten törvényt ül felettem
és megbocsát, mert az a mestersége.*

BERTOLT BRECHT: BALLADA A KALÓZOK SZERETŐJÉRŐL

*Jennynek hívták, szőke volt és éhes,
s a szállodában üveget mosott,
hol elhamarkodott szeretkezések
szagát árasztották a bútorok.
S mikor szitkokkal teltek meg az éjjek,
s csiklandott ringyók részeg síkolyával:
ő a hajóra gondolt
nyolc ágyúval s tizenhét vitorlával.*

*S ha ágyazni ment, mert már a párok vártak,
vagy hajnaltájt meleg vizet hozott,
megtörtént néha, hogy egy vendég vasárnap
markába titkon egy pennyt nyomott.
Ilyenkor mindig némán megköszönte
alázatosan vézna mosolyával,
és a hajóra gondolt
nyolc ágyúval s tizenhét vitorlával.*

*S egy délben zaj támadt a tengerparton,
s találgatták mindnyájan az okát,
és ő felkacagott az uccsarkon
és még otthon is nevetett tovább.
S hogy mosogatni hívták a konyhába
a tányérokat eltolta karjával —
és a hajóra gondolt
nyolc ágyúval s tizenhét vitorlával.*

*S mikor megkongatták a vészharangot,
s a kikötőben üvöltött a nép,
ő lassan elfütyült egy hosszú tangót
és hófehérre mosta a kezét,
s új ruhájában a párkányra hágott,
s a tengert nézte gonosz mosolyával,
hol a város előtt egy hajó állott,
nyolc ágyúval s tizenhét vitorlával.*

*S a hajó nyolc ágyúval löni kezdte
rőt bombákkal akkor a várfalat,
és nem maradt, mikor leszállt az este
kastély a várban s ház a vár alatt,
ledőlt a templom, börtön és kaszárnya,
s a törvényszék a rendőrpalotával,
és nem maradt, csupán egy piszkos szálló
nyolc ágyúval és tizenhét uccalánnyal.*

*De ő még mindig az ablakban állott,
s az éjszakába egy dalt énekelt,
és reggel a matróznép partra szállott
és minden embert sorra láncra vert.
És akkor a hajósok vezetője
így szólt hozzá: Kalózkod szeretője,
kit ölünk meg kívánságod szerint?
S ő azt felelte: Mind.*

*S a tengerparton aznap alkonyatra
minden fán ötven ember lebegett,
és testüket a héjják csőre marta,
mint lógombócot éhes verebek.
S a hajó, míg a hullák rút farával
halotti táncot járt az est szele,
nyolc ágyúval s tizenhét vitorlával.
eltűnt vele.*

A NEMZETI EGYSÉG PROBLÉMÁJA

Irta: UJVÁRI LÁSZLÓ

A kiszélesülő nacionalista szemlélet és a nacionalista erők fokozottabb igénybevétele az államszervezet irányításában, Európaszerte előtérbe állította a nemzeti egység megszervezésének szükségességét. A nemzeti egység összpontosítása azonban nem újkeletű kísérlet, tulajdonképpen folyamánya a 19. században kifejlődött s a középkorból származó centralizált államhatalom kiépülésének, amely az állandó erőszervezet, bürokrácia, papság, stb. mindenhol jelenlevő szerveiben fejeződik ki. Maga az állam, jóllehet, hogy nem öröktől fogva való. — amint azt Engels nevezetes történelmi elemzésében egybefoglalja. („A család, a magántulajdon és az állam eredete”) „semmiképpen sem a társadalomra kívülről rákényszerített hatalom“. Az állam bizonyos fejlődési fokon inkább a társadalom terméke; jele annak, hogy a társadalom ellentmondásokba került önmagával, hogy ellentétekre szakadt. „De hogy ezek az ellentétek az ellentétes gazdasági érdekekkel bíró osztályok, magukat és a társadalmat eredménytelen küzdelemben fel ne emésszék, egy látszólag a társadalom felett álló hatalom vált szükségessé, amely a viszályt mérsékelje, a rend' korlátai között tartsa; s ez a társadalomból fakadt... hatalom: az állam“. Az állam tehát, mint „az osztályellentétek kiegyenlíthetlenségének terméke és megnyilatkozása“ jön létre.

A nemzeti egység megszervezése az államhatalmon belül, helyesebben az államhatalom segítségével magának az államnak az érdekében történik, hogy azok az ellentétek, amelyek az államot szükségkép' létrehozták, dialektikus fordulással az állami gépezetet nehogy össze is törjék. Mert „... gyors léptekkel közeledünk a termelés oly' fejlődési fokához, amelyen az osztályok léte nemcsak hogy nem szükségszerűség már többé, hanem határozott akadályává lesz a termelésnek. Ép' úgy kikerülhetetlenül bukniok kell, mintahogy keletkeztek azelőtt. Velük együtt bukik az állam.“ (Engels.)

Az államelmélet ezen a ponton kétirányú megvilágításba kerül. A polgári és kispolgári ideológusok ugyan elismerik, hogy állam csak ott van, ahol osztálykülönbségek és osztályok vannak, ám az államban az